

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Станимир Петров Илиев

доцент от професионално направление „Национална сигурност” в Академията на МВР, член на научно жури по конкурс обявен в ДВ бр. 49 от 17.06.2025 г. за заемане на академичната длъжност „доцент“ по област на висшето образование

9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, („Миграционни процеси и рискове за националната сигурност“) в

Академия по национална и информационна сигурност, град Пловдив

1. Предмет на рецензиране

Определен съм за член в научно жури със заповед рег. № 105/05.01.2026 г. на ректора на Академия по национална и информационна сигурност, град Пловдив във връзка с обявен в ДВ бр. 49 от 17.06.2025 г. конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висше образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, („Миграционни процеси и рискове за националната сигурност“).

С решение на заседание на научното жури съм определен за изготвяне на становище.

В обявения конкурс в ДВ бр. 49 от 17.06.2025 г. участва един кандидат- д-р Милош Свърчек.

За участие в конкурса, кандидатът е представил следните документи:

- диплома за висше образование;
- диплома за образователна и научна степен „доктор“;
- справка за изпълнение на минималните национални изисквания;
- творческа автобиография;
- резюме на научните трудове;
- списък за научните резултати и цитиранията на кандидата;
- списък на научните трудове - доказателства за постижения в научната област на конкурса, които не се повтарят от представените за образователната и научна степен „доктор“ и научната степен „доктор на науките“.

Така представените документи (на хартиен и електронен носител) са съгласно изискванията на заповед рег. № 105/05.01.2026 г. на ректора на Академия по

национална и информационна сигурност, град Пловдив относно обявяването на конкурса и в съответствие с изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за прилагането му.

Милош Свърчек завършва магистратура през 2007 г. в Юридическия факултет на Университет „Коменски“ в Братислава, а през 2021 г. получава и магистърска степен в областта на „политологията“ от катедра „Политология“ в Тренчинския университет Александър Дубчек в Тренчин. През март 2025 г., след успешна защита на дипломна работа получава магистърска степен от IPE Management School в Париж.

В периода 2009–2013 г. следва докторантура в областта на наказателното право в Юридическия факултет на Паневропейския университет в Братислава. Завършил е и две едногодишни следдипломни обучения по дипломация и международни отношения в университета „Карол Рибарик“ в Университета „Коменски“ и следдипломно обучение по търговско право в Международното образователно дружество в Лондон.

Кандидатът притежава богат професионален път. Заемал е редица длъжности в държавната администрация в Словакия. Работил е работил в Министерството на външните работи, Министерство на правосъдието и Службата за защита на личните данни на Словашката република. През периода 2011 - 2016 г. е бил директор на Правния отдел в секция „Автомобилен транспорт“ или публично-частното партньорство в Отдел „Проекти“ към Министерството на транспорта и строителството на Словашката република, където е участвал в няколко национални транспортни проекта. От 2020 до 2023 г. е работил като член на Националния съвет на Словашката република и е автор на десетки законодателни предложения, включително три изменения в Конституцията на Словакия. В Националния съвет на Словакия е бил заместник-председател на Парламентарния клуб по законодателство и е бил член на Комисията по конституционно право на Националния съвет на Словашката република. От 2024 г. към настоящия момент е асистент в катедра „Науки за сигурността“ на Института по науки за сигурността на Университета по управление на сигурността в Кошице.

2. Актуалност и обща характеристика на научната продукция

Кандидатът за заемане на академичната длъжност „доцент“, д-р Милош Свърчек във връзка с обявения конкурс е представил коректен списък за научната си продукция след присъждане на ОНС „доктор“, непредставени в други процедури за заемане на академични длъжности или за получаване на научни степени. Научният интерес на

автора е свързан с въпроси за миграцията, тероризма, противодействието на организираната престъпност. Представеният за рецензиране хабилитационния труд е на тема: „Тероризмът като следствие от международната миграция“ . Актуалността му е безспорна. Тя се обуславя от настъпилите дълбоки промени през последните десетилетия над човечеството поради заплахите от тероризъм. В съвременния свят особено актуални са проблемите свързани точно с този вид заплаха. Тероризмът се явява едно от големите предизвикателства на новия световен ред с което човечеството, държавите и народите се сблъскват всеки ден. Още през миналия век, тероризмът се превръща в проблем с който са ангажирани военни и невоенни организации по целия свят.

Представената за рецензия монография има характеристиките на самостоятелно изследване и трайно присъствие на критично и задълбочено мислене. Изключително добро впечатление правят използваните методи при изследването. Професионалният опит на д-р Милош Свърчек в областта е видим в предоставените за рецензия научни публикации, където умело е използвал за набиране на емпиричната информация необходима за изследваната проблематика.

Проблемите, които се разглеждат в научните трудове на д-р Милош Свърчек са свързани с една от най-силно изразените кризи в света, а именно активизирането на тероризма както в международен така и в регионален план. Отчитайки случилите се събития през последните години: Франция (атентатите в Париж през 2015 г.), Белгия (атентатите в Брюксел през 2016 г.), както и десетките атентати в Турция и настоящата заплаха от тероризъм към всички държави членки на ЕС определят проблемите свързани с тероризъм като един от най-актуалният. Изборът на темата в представената монография по начало е детерминиран от трайните научни интереси на кандидата към въпросите за тероризма следствие на имиграцията към Европа. Професионалният интерес рефлектира в цялото изследване. Следва да се подчертае интердисциплинарният подход в изследването, което безспорно е негово голямо достойнство. Заключениеята направени от кандидата за в бъдеще биха могли да бъдат от особена полза при преподаването на редица учебни дисциплини, както и провеждане на отделни курсове. Монографичния труд се характеризира и с наличие на практическа стойност, което може да се илюстрира чрез реални проблеми, свързани с терористичната активност в ЕС.

Хабилитационния труд на тема: „Тероризмът като следствие от международната миграция“ разглежда основните проблеми свързани с миграцията и

последствията от нея в негативно отношение, а именно поражането на насилие. С монографичното изследване се цели научно да се представи и оцени тези твърдения като се посочват и причините.

Според автора, важна част в изследването е дефинирането на миграционната политика, нейните подкатегории и отделни права, миграция и произтичащият от нея тероризъм, и накрая образование по сигурност, което може да служи като теоретични изследвания на миграционната политика.

Монографията е посветена на проблематиката свързана със сигурностните аспекти на миграционната политика в ЕС, област, която е слабо проучена от гледна точка на политологията. Описва не само тяхното възникване и цялостно развитие в рамките на отделните държави в Централна Европа, но и взаимното им въздействие върху съответните страни. Вниманието е съсредоточено относно определението на термините мигрант, миграция и последиците от международната миграция. Характеристиките на миграционната политика на ЕС представляват основата за анализа на отделните периоди от развитието на миграционната политика на ЕС. Думата глобализация е преплетена във всяко намерение на световните сили да изпълнят техните икономически и властови намерения. Преследването на капитал често е скрито зад защитата на правата на човека и правото на демокрация. Един от основните виновници за тези събития, полага огромни усилия да омаловажи собствените си мнения и убеждения, главно на африканските и азиатските страни и им налага нещо, което не е естествено за тях или не принадлежи на тяхното социално и религиозно развитие.

Въпреки факта че свободното движение се възприема като една от основните привилегии на държавите-членки на ЕС, всички първоначални предимства на Шенгенското пространство сега попадат в категорията на възможните заплахи за сигурността. Авторът на работата обръща специално внимание на темата за предизвикателствата пред сигурността от перспективата на централноевропейските държави по време на миграционната криза и евентуалното им въздействие върху отделни държави. По този начин той разглежда специфични рискове за сигурността на Европа в настоящия момент.

Целта на монографията е да предостави ясна картина за това как позициите на Централноевропейските държави – Словашката република, Чехия, Унгария, Полша като държавите от Вишеградската четворка и Австрия – се различават по отношение на отделните предизвикателства за сигурност. Целта на дейностите на Вишеградската

четворка не е да изолира или отслаби съществуващите отношения с други държави, но да подкрепи сътрудничеството с други страни, особено съседните страни. В монографията се анализират отношението на споменатите държави по въпросите на сигурността в Европа. В същото време, настоящата сигурност ситуацията и всички потенциални и най-големи заплахи за сигурността в Европа са описани, като същевременно е даден ясен анализ на държавите въз основа на отношението им към предизвикателствата за сигурност в региона. Чрез сравнителен анализ на подходите на отделните държави, изследването получава оценка на целия регион и посочва възможни бъдещи насоки в рамките на въпросите, свързани със сигурността. Обръща се внимание на международната миграция като елемент, който през последните години е класифициран като един от характерните и все по-интензивни проявления на процесите на глобализация. Монографичното изследване представя анализ, заключения и препоръки базирано на изследването по темите за миграция и тероризъм. Емпиричната част на работата характеризира националния миграционен контекст на Словакия.

3. Преподавателска дейност

Кандидатът е водещ преподавател в Университета по управление на сигурността в Кошице по учебни дисциплини даващи базови знания, умения и компетенции за въпросите свързани с международното право и противодействието на тероризма. Преподава по учебните дисциплини като екологично право, конституционно право, политически науки, сигурност и други. Като преподавател, д-р Милош Свърчек участва активно в курсовете на обучение за придобиване на ОКС „бакалавър“ и „магистър“, както и в редица курсове и семинари. Преподава по учебни дисциплини като „Теория и методология на управлението на сигурността“, „Киберсигурност“, „Правни аспекти на управлението на сигурността“ и други. Към преподавателската му дейност следва да бъде добавено и участието му в редица международни семинари и проекти свързани с проблема на изследването.

Има преподавателски опит като асистент в университета Goethe University College в периода 2014 – 2015 година.

Оценявам положително преподавателската работа на д-р Милош Свърчек, отчитайки и неговата активна дейност за изпълнение на задълженията му свързани пряко с управлението на държавната администрация в Словакия.

4. Оценка на приносите в научната продукция

Доктор Милош Свърчек проявява необходимите качества като преподавател, изследовател и експерт. Основната част от неговите научни и научно-приложни изследвания са фокусирани върху пресечната точка между правото, националната сигурност и публичната администрация насочени към сигурността. В търсене на нови подходи и дори система за практическа реализация в основните му изследователски теми свързани с правните аспекти при противодействието на тероризма като следствие от нелегалната имиграция в Словакия може да бъде отнесена към професионално направление „Национална сигурност“ с определени приноси свързани с:

- Проучване и анализиране на тенденциите в тероризма и използваната тактика от терористичните организации. На базата на направен исторически преглед подробно е разгледано понятието „сигурност“, „тероризъм“ и „миграция“. Установени са зависимости между трите понятия. На стр. 128, кандидатът разглежда основните понятия свързани с тероризма.

- Направен е сравнителен анализ на различните подходи за укрепване на сигурността на различни държави членки на ЕС от Централна Европа след падането на „желязната завеса“ и тяхното демократизиране, а именно страните от Вишеградската четворка и Австрия.

- Направен е задълбочен анализ на миграцията към и от Словакия като е представена и съвременна „картина“ на имиграционните процеси в страната и водената политика за тяхната интеграция.

- В практико-приложен смисъл е изготвен Анализ на отношението на младите хора на възраст между 18 и 25 години към проблема с нелегалната миграция и заплахата за Словакия, на базата на направено емпирично социологическо изследване, финансирано по отделен проект.

- Представен е примерен модел за същността в образователната система за въвеждане на теми по сигурност и в рамките на него, върху образованието по сигурност във висшето образование.

Разсъжденията на д-р Милош Свърчек, публикувани в авторитетни издания, имат висока приложна стойност. Писани през последните години от неговото творчество и научно развитие те винаги са концентрирани върху актуални проблеми относно тероризма и миграцията и са свързани с конкретен ангажимент на кандидата като учен и изследовател.

5. Критични бележки и препоръки

Към автора най-добронамерено биха могли да бъдат направени и някои бележки и препоръки без това да намалява научната стойност на предложените за рецензиране научна продукция. Те са свързани с разгледените основни правни актове. Не е достатъчен анализът, който почти липсва особено при разглеждане на нормативните актове на ЕС. Бих препоръчал на автора да разгърне техния анализ като подчертае влиянието им върху обществения живот и необходимостта от тяхната адаптация в съответствие новите похвати при извършване на терористични актове следствие на имиграцията. В монографичното изследване предоставено като хабилитационен труд съществуват и някои неточности като:

- В т. 3.1.10. „Политика на Европейския съюз в областта на миграцията и убежището“ са представени основните правни актове на ЕС регламентиращи условията и механизмите за предоставяне на убежище, които с Пакта за миграция от 2024 г. бяха отменени с изцяло нови правни инструменти в областта на Общата европейска система за предоставяне на международна закрила. Не е изследван Пакта за миграция от 2024 г., а се споменава за такъв от 2008 г. (Европейският пакт за имиграция и убежище от 2008 г.), който не съществува.

- Не е актуализирана информацията за актуалното състояние на Шенгенското пространство към датата на издаване на монографията.

- Има някои неточности с актове и тяхното приложение. Например Договорът от Маастрихт не е влезнал в сила през 1992 г., а през 1993 г. (на 1 ноември).

- На илюстрациите в представените снимки в хабилитационния труд следва да се посочат източниците от където са използвани или са автори.

Направените бележки и препоръки по никакъв начин не влияят върху общото ми положително впечатление от представената за рецензиране научна продукция.

6. Заключение

Въз основа на горенаписаното и като имам в предвид правно определените критерии и показатели за заемане на академичната длъжност „доцент”, си позволявам да направя следното заключение:

Представената научна продукция от кандидатът, д-р Милош Свърчек съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и отговаря напълно на условията и изискванията на от Закона за развитие на

академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане. Монографичният труд е потвърждение, че д-р Милош Свърчек притежава задълбочени теоретични познания, съчетани с практически опит. Преценявайки съвкупно представения монографичен труд и останалите публикации, посветени на изключително актуални и практически значими теми, в качеството ми на член на научното жури, двамам положителна оценка на кандидата, д-р Милош Свърчек за заемане на академичната длъжност „доцент”.

Рецензент:

Доц. д-р Станимир Илиев

29.01.2026 г.

София